

Anadoluda Kız İsteme Nişan Ve Düğün Adetleri

– Muzaffer 45 · 04 Aralık 2011

ANADOLU 'da KIZ İSTEME

NİŞAN ve DÜĞÜN TÖRENLERİMİZ

- 1 -

Delikanlı oğlan askerliğini yapıp,işini bulmuş olarak evliliğe hazırlanmıştır.Güzel kız yetişip serpilmiş,el işlerini hazırlamış,oya,dikiş ve nakış gibi el emeği göz nuru işleri bitmiş ya tamamlanmak üzere.O da evliliğe hazır duruma gelmiştir. Kız bir zamandan beridir yetişkin oğlanların ana,baba ve yakınlarınca takip altındadır.Oğlanın ailesi,yakınları ve arkadaşları da oğlana münasip kız aramaya çıkmışlar bile.Yetişkin kize erkeğin gönlündeki nişanlı aday olacak yavuklu da çoktan belirlenmiştir zaten.Eş dost,konu komşu da buldukları kız ya da oğlan için uygun önerilerini her iki tarafa da sunmuşlardır elbette.Delikanlı üzerinde evliliğe hazır olup olmadığı konusunda yoklama yapılmış olup,yanıt " EVET " tir.Böylece evlilik için ilk iş başlamıştır. Kızı istenecek aileye ve kızlarına ,uygun kişilerce haber verilir,haber alınır.Karşılıklı iletişim olumlu ise oğlan tarafından bir kişi kız evine yolunarak "Akşam evde iseniz ve müsaitseniz çay içmeye size geleceğiz." diyerek kız evine ilk elden haber verilir.Oğlan tarafı kızı ve ailesini,kız tarafıda oğlanı ve ailesini sorup soruşturmuşlardır.Uygunluk ve karşılıklı istekler oluşmuştur. DÜNÜRLÜK - KIZ İSTEME ; Dünürlük günü her iki ailede de telaşlı,heyecanlı ve tatlı bir koşuşturma ile hazırlıklar da tamamdır.Oğlan evinden damat adayı,anne,baba,dede,nine,amca,dayı,teyze ve ailenin diğer büyükleri dünürlün anına hazırlanmış,temiz ve güzel elbiseler giyilmiş,kundurular boyanmış,takılarla süslenen bayanlar makyajın tazelemiş olarak yola çıkmak üzeredirle. Damat adayı dersiniz bin dirhem bir çekirdek.Sinek kaydı traş,kravatlı takım elbise,mis kokan parfümü,elinde kırmızı karanfillerden bir demet çiçek.Kaynana adayı hanımın elinde "söz alma tatlısı olarak çikolata ya da şeker..Kayın pederin cebinde kırmızı kurdale ile sarılmış kutu içinde "takı altını"..Besmele ile yola çıkılmış ve kız evinin yolu tutulmuştur..Heyecan,mutluluk biraz da korkumsu duygular uç noktalara dayanmıştır. Kız evi de gelecek misafirleri için tüm hazırlıklarını tamamlamış,tatlılarını yapmış,çayın sıcak suyu kaynamakta olup demlikten çıkan demli çayın mis kokusu evi kaplamış bile..Gelin adayı kızın hazırlanmasına annesi,kız kardeşi arkadaşları da yardım ederek kızın bütün güzelliğini ve cazibesini sergilemesi sağlanmıştır.Kızın anne baba kardeşler,amca ,dayı,hala,teyze ve ailenin diğer büyükleri de bu günün heyecanı,mutluluğu ve biraz da kız vermenin hüznünü yaşayarak tam tekmil ,kapı açılışında sıralanmışlardır bile. Beklenen misafirler kapı zilini çaldığında içeridekilerin ve dışarıdakilerin heyecanı doruk noktasındadır.Hele kızın,hele ki oğlanın bet beniz sararmış,eller titremeye ,ayakları da heyecandan dolaşmaktadır..Misafir kapıyı bir kez çalar.Kapı hemencecik açılır,misafirler içeri alınır.Paltolar,mantolar asılır,elde getirilen hediye girişe bırakılır,Salona geçilir."Hoş beş" "hâl hatır" dan sonra bir süre sessizlik başlar ki,tam bu an karşılıklı tebessümler ,başla işaretleşmeler,havadan sudan cümle kurmalar..Yani karşılıklı ısınma ve tanışma faslıdır bu süre.Sıra Gelin kız adayının elinde kahve tepsisi ile salona girşi vardır ki bu da oğlan evinden gelenlerin tüm gözlerinin kıza çevrildiği andır.Kahveler büyüklerden

başlıyarak sıra ile misafirlere ve evin büyüklerine ikram edilir.Oğlan kızı,kız oğlanı ya ilk kez bu anda görüyorlar,ya da daha önce birbirlerini görmüşlerdir.Kızı damat adayına kahve ikram ettiği anı ömür boyu unutmayacaktır.O ilk bakışı,ilk gülüşü.o ilk heyecanı birbirlerine ileride kim bilir ne alaylarla anlatıp gülüşeceklerdir !Fincanlardaki son damla ,telveli son yudumlar da içilince kız boş tepsi ile tekrar içeri girip,boş fincanları toplarken yine herkesin heraklı bakışlarını da toplamaktadır.Ve bunun ayırında olduğundan kendini de ağırdan tartmaktadır.

Kave içim faslından sonra , oğlan tarafının daha önceden görevlendirdiği kişi (ki,bu kişi ailenin en yaşlısı ya da en saygın kişisidir) konuya girmek için en uygun zamanda söze başlar.Ve "Kahvelerimizi içtik,tanıştık,ailenizi ve kızınızı tanıyoruz ya da sorup sorduğumuz,araştırdık ki,tam da bizim aileye uygun,temiz ve iyi bir aile olduğunuzu öğrendik ya da zaten biliyorduk.Şimdi bu aile ile akraba olmak için ALLAH ın EMRİ ,PEYGAMBER in KAVLİ İLE KIZINIZ (A) yı OĞLUMUZ (B) ye istiyoruz.Allah yazdı ise,aileniz ve kızınız da bu işe olur derse seviniriz " diyerek evlilik olayının ilk hehecenli ve anlamlı konuşmasını bitirir . Ortalıkta bir an için derin bir sessizlik..Bu sessizliği bozan,kız ailesinin sözcünden gelen "Allah yazdıysa,kısmet se biz ne diyebiliriz ki." diye biten sözleri olur.Yine bir sessizlik ve cesaretle,biraz da heyecandan olacak,yüksek sesle "HADİ İKİ TARAF İÇİN DE HAYIRLI UĞURLU OLSUN,ALLAH UTANDIRMASIN "sözü ile birlikte başlayan alkış bu işin olup bittiğinin işaretidir.Sıra sevinç çığlıkları ile kucaklaşmaya,sarılıp öpüşmeye,tebrik ve teşekkür sunmaya ve bazen da sevinç göz yaşları döküp mutlanmaya gelmiştir . Aynı bir odada bekleyen gelinkız adayı en yakınları eşliğinde salona getirilir.Bu işin bittiğini önceden bilen gelinkız adayı yeni ailesi ile tanıştırlarak el öpmeye başlar.Peşin den de damat adayı yeni ailesi ile tanıştırlır o da sıra ile el öperek tebrikleri kabul eder.Bu andan itibaren kız ve oğlan yan yana gelir,oğlan anası tarafından kızı ilk altın takısı takılır..Alkışlar,sevinç çığlıkları ve heyecanlı ortamın yerini gülüşmeler,konuşmalar,sarılıp öpüşmeler alır.Damat adayı beraberinde getirdiği çiçek buketini sözlüsüne sunarken mutluluktan uçmamak için ayaklarını yere çakar adeta.. Herkes yerlerine oturur,kız evinin hazırladığı pasta ve çaylardan önce.kayın validenin getirdiği çikolata ikram edilerek ağızlar tatlandırılır ki,onun anlamı da "Ömür boyu ağız tadıyla birlikte olmak" dileğinin ifadesidir.Böylece dünürlük işi tamamlanmış,eski yeni mevzular açılarak guruplar halindeki sohbet devam etmektedir..Zaman ilerlemiş,kız ailesinden izin alarak vedalaşma faslına geçilmiş olup,yeniden iyi dilekler,yeniden el sıkışıp,sarılmalar,el sallamalar..Teşekkürlerin gırla gittiği bu safha da tamamlanmış,misafirlere uğurlanıp kapı kapatılmış,yorgunlu ve tedirginlik havasında "ACABA ? "lar peşe sıralanarak istirahata çekilme hazırlıkları ile o gün kapanmıştır,Ancak oğlan evinin sevinç çığlıkları,olayı en heyecanlı ses tonları ile tekrar tekrar birbirine anlatmaları,konu komşuya,eş-dos akraba ve yakınlarla en kısa zaman içinde bu olayın müjdeli haberini ulaştırmak.Aleştiriler,yorumlar,takliler..Ve daha neler neler o gün içinde yaşanmıştır.Bu olaya SÖZ KESME de denilir. GELİNKİZ GÖRMEYE GİTMEK : (El Öptürme) Söz kesme gününden birkaç gün sonra oğlan evi ve çok yakınları kız evine gelin görmeye gitmek için kız evine bir gün önceden haber verip,aldıkları hediyelerle (Bu hediye gelin kızı için alınan ayakkabı,terlik,çorap,elbise ve iç çamaşırları olabilir) birlikte yola koyulurlar.Kız evi misafirleri (misafire, hısım yada dünürüm diye hitap edilmeye başlanır.) kapıda karşılar,içeri buyur edilir.

Damat adayı da bu ziyarete katılabilir.Hal hatır sorulur,dereden tepeden konularla iki aile birbirlerini

tanımaya ve ısınmaya başlarlar.Gelin kız ortaya çıkar,misafirlerin elini öper,sarım görünüm ve birbirlerine övgüler dizerek sohbet koyulaşır.Gelinkız için getirilen hediyeler açılır,terlik yada ayakkabı o an gelinkıza giydirilerek prava yapılır ki,şayet bunlar ayağa bol yada dar gelirse götürüp değiştirilsin diye.Bu gün de böyle devam eder.Vedalaşılıp eve dönüş başlar. NİŞAN TÖRENİ : Söz kesimi sonrası sürecin ikinci aşaması NİŞAN Törenidir.İki ailenin mutabakatı ile belirlenen Nişan Günü öncesi her iki ailenin hazırlık telesi başlar.Nişan günü,saati,yeri ve davet edilecek insanlar kararlaştırılıp,Nişan davetiyeleri basımı siparişi verilir.Nişan öncesi gelin kızı çarşıya çıkarma,nişanlılık ve takıların alınması,damat kıyafeti ve nişan dürüsü (kız evinin oğlanevine yollayacağı hediye) alınır.Nişan töreninin esnasında misafirlere ikram edilecek şerbet (içecek olarak) şeker ,kolonya,kuruyemiş hazırlanır. Davetiyeler dağıtılır,kız tarafında bir yer nişan yeri olarak hazırlanır.

Nişan sabahı gelinkız ile en yakını genç kızlar birlikte kuaföre saç yaptırmaya giderler.Damat tarafı da tüm hazırlıklarını yapmış,üst baş ,saç sakal hazır hale getirilmiştir.Konuklar yavaştan kız evine gelmeye başlamışlar bile.Oğlan evi de kendi taraflarını toplayıp birlikte kız evinin yolundadırlar.Neş' e li,şen-şakrak karşılamalar,hal hatır sormalar,gelinkızı ve damadı kutlamalar,ailelerine "Hayırlı uğurlu olsun" dileklerini sunmalar...Tören saati gelmiş,konuklar Nişan Alanındaki yerlerini (hayat-Havlu-geniş bir bahçe ya da büyük bir salon da)almışlardır. Kadınlar,erkekler,genç kızlar,genç oğlanlar,yeni yetmeler,çocuklar ve bebekler..Rengarenk giysiler içinden dağılan kolonya ya da parfümün ağır kokusu arasında sesler , gürlütüler,çocuk ağlamaları..Birden sessizlik ve Nişan alanına girmekte olan GELİN-DAMAT için kopan alkış alkış.. Beyaz nişan elbisesi içindeki güzel bir gelin kız ile siyah takım elbiseli damat ın kol kola ilerleyerek kendilerine ayrılan yere gelmeleri,heyecanı,mutluluğu,neş' e yi doruğa çıkardığı an olarak görülür.O an nişanlanacak çiftlere nazar dağmesin diye yapılan dualar,kem gözlere sokulan şiş,takılan nazarlıklar da bu işin koruyucu unsurlarıdır.Bir kız,elinde işleme örtülü gümüş tepsi,tepsinin üstünde kırmızı bir kurdaleda bağlı bir çift altın nişan yüzüğü olduğu halde çiftin önüne gelir.Daha önceden belirlenilen saygın bir kişi de nişan yüzüklerini takmak ve" GÜNÜN MANA ve EHEMMİYETİNİ BELİRTEN" konuşmasını yapmak üzere ortaya davet edilir.Bu kişi kısa bir nutuk beyan ettikten sonra ,ilk olarak kızın nişan yüzüğünü takar,sonra da damat adayının nişan yüzüğünü takar.Nişanlı çift ve ailelerini kutlar,Mutluluklar dilemesiyle bitirdiği son cümlesi sonunda alkışlar..Alkışlar. . Yüzük takma işinden sonra sıra Gelin ve damat için takı işlemi başlar,daha sonra da karşılıklı tebrikler.hayırlı olsun dilekleri sunma vardır.Müzik başlar,oradaki erkekler ayrılır,kadınlar,genç kızlar ve çocuklar yöresel oynalara başlarlar.İçimiz Mucur' da (merkezde) tüm düğün ve nişan törenlerinin ten çalıp söyleyen tek kadın sanatçı vardı, O da TEFCİ ANŞA CİCİ (Ayşe Cici)dir.1955-1975 yıllarıdır bu dönem.Tefci Ayşe Cicinin ölümünden sonra bu işi KARKINLI KEMANCI AMA AHMET usta yapmıştır. Müzik ,oyun ve eğlence devam ederken konuklara şerbet ve pasta ikram edilir,kuru yemiş dağıtılır.

Bundan sonrada konuklar yavaş yavaş vedalaşarak oradan ayrılırlar.En sonunda orada kız ve oğlan evi tarafları ile yakınları kalır.Akşam karanlığı başlamadan sofrada yerini alır.İki aile günün tatlı yorgunluğu ile çorbalarını kaşıklamaya başlarlar.Bir yandan da Nişan Töreninin kritiğini,heyecanlı anlarını,entersan buldukları durumları anlatarak mutluluk tezgahlarında yine mutluluk dokurlar.Kazasız,belasis bir nişan töreni böylece bitmiş olur.

(II.Bölümde DEVAM edecek)

Muzaffer Yıldırım